

Sendt per mail til
havplan@dma.dk

Den 30. september, 2021.

Høringssvar til Danmarks Havplan

Danmarks Sportsfiskerforbund har følgende kommentarer til Danmarks Havplan, som er i høring frem til 30. september 2021.

En bæredygtig og naturfremmende udvikling af de marine aktiviteter er vigtigere end nogensinde før. Dels fordi havets naturressourcer mange steder er presset i bund af menneskelige påvirkninger, og fordi havet rummer mange efterspurgte ressourcer og aktiviteter, som er relevante nu og langt ud i fremtiden.

Havplanen kunne derfor være et vigtigt skridt i retningen mod en bæredygtig benyttelse af havet. Desværre kan vi konstatere, at Danmarks første havplan har væsentlige mangler og i høj grad minder mere om varetagelse af de traditionelle erhvervsinteresser – som fiskeri, muslingeskrob, havbrug og råstofindvinding – end en reel plan, der kan sikre en mere bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

De rekreative værdier til havs og ved kysten er for eksempel meget stærkt undervurderede i planen, som skulle foregive at være en økonomisk udviklingsplan for havaktiviteterne, men samtidig har man ikke medtaget det forretningsområde, som i mange dele af Danmark har størst økonomisk værdi: De rekreative aktiviteter, herunder kystturismen.

Vi mener, at Havplanen i langt højere grad bør tage afsæt i det store faglige arbejde, der er lavet i forslag til Regional Havplan¹ for det Vestlige Kattegat. Ved at vælge den regionale havplans ”naturen først-scenarie”, så sikrer man bedst muligt, at naturressourcerne som for eksempel fiskebestandene udvikles og styrkes, således at også vi på længere sigt har en økonomisk og naturmæssig ressource, der kan udnyttes bæredygtigt. Det regionale havplansforslag udvikler og styrker også den økonomisk vigtige kystturisme på bedste vis. I bilag 2 har vi

---

¹ <https://dce2.au.dk/pub/SR403.pdf>

nævnt nogle af den Regionale Havplans vigtigste konklusioner, som Danmarks Sportsfiskerforbund bakker op om.

I henhold til Havplandirektivet, er en økosystembaseret tilgang til den danske Havplan et krav. Havplanen skal sikre en forvaltning af de menneskelige aktiviteter, der betyder, at *det samlede menneskelige pres holdes inden for niveauer, der er foreneligt med opnåelsen af en god miljøtilstand, og at de marine økosystemers evne til at håndtere menneskeskabte forandringer ikke bringes i fare*, samtidig med at en bæredygtigudnyttelse af havets goder og ydelser muliggøres.

DSF mener ikke, at havplanen i sin nuværende form er i stand til at sikre, at det samlede menneskelige pres holdes inden for niveauer, der er foreneligt med opnåelsen af en god miljøtilstand og sunde, bæredygtige fiskebestande. Det er derfor åbenlyst, at der ikke er plads til aktiviteter, som bidrager til en forværring eller fastholdelse af de dårlige marine miljøforhold. DSF ser den forelagte Havplan som en absolut minimumsimplementering af Havplandirektivet. Vi mener således, at ambitionsniveauet er alt for lavt, og at planen ikke håndterer en lang række af reelle udfordringer.

De faktuelle forhold i mange af Danmarks kystområder og fjorde er, at bundfiskene stort set er forsvundne, og der er årlige iltsvind på kæmpestore havarealer, som forhindrer fisk, den øvrige fauna og flora i at kunne leve der. Havplanen adresserer slet ikke det potentiale, der er for at genoprette fiskebestandene og dermed støtte de små lokale kystsamfund og fiskerlejer, som har været en del af Danmarks DNA i århundreder, og som har central værdi for kystturismen.

I det følgende beskrives forholdene omkring de enkelte udviklingszoner i havplanen:

- 1. Zoner til udlæg af muslingekulturbanker samt lineanlæg.**
- 2. Manglende zone til rekreative aktiviteter kystnært.**
- 3. Manglende zoner (beskyttede områder) til beskyttelse mod bundtrawl og råstofudvinding/klapning. Og udpegning af områder til habitatforbedring.**

4. Zoner til åbne havbrug.

5. Zoner til nye vindmøller.

6. FN's Verdensmål.

7. Naturbeskyttelse og miljøtilstand i havet.

1. Zoner til udlæg af muslingekulturbanker samt lineanlæg

I Havplanen er store arealer udpeget til muslingopdræt i vandsøjlen samt til kultur- og omplantningsbanker til produktion af skaldyr.

Det fremgår af kortet herunder, at store arealer, hvor vi mener der er andre væsentlige interesser, er udpeget til skaldyrsopdræt i vandsøjlen samt kultur- og omplantningsbanker.

Det drejer sig om store områder i Limfjorden, flere fjorde langs Jyllands østkyst, store områder i det Sydfynske Øhav og østkysten af Fyn samt Isefjord. Områder, hvor det kan forventes at opdrætsanlæg i vandsøjlen flere steder vil møde massiv lokal modstand.

Store arealer udpeget til opdræt af skaldyr i vandsøjlen samt kultur- og omplantningsbanker

I de udpegede områder er der lokale ønsker, som ikke umiddelbart er foreneligt med skaldyrsopdræt i vandsøjlen. Det er områder, hvor der i dag foregår rekreative aktiviteter, og hvor der er væsentlige erhvervsinteresser i forbindelse med turisme.

Mange kystområder udnyttes til rekreative aktiviteter som f.eks. sejlads, roning og lyst- og fritidsfiskeri. Et kommercielt muslingeopdrætsanlæg beslaglægger typisk et areal på op til 22 hektar, hvor der ikke kan foretages andre aktiviteter. Vi er vidende om, at en arealudpegning i Havplanen skal følges op af sagsbehandling i forhold til gældende regler i sektorlovgivningen. Danmarks Sportsfiskerforbund vurderer, at unødvendig sagsbehandling vil kunne undgås, hvis man i stedet udarbejder en prioritering af arealanvendelsen, hvor der kan etableres muslingeopdræt i vandsøjlen. Helt analogt til, når der på land udpeges arealer til skovrejsning. Ved udpegning af arealer til skovrejsning, er der 3 prioriteter – ofte af landskabsmæssige og æstetisk art. Der opereres med positive, neutrale og negative udpegninger. Det samme bør ske inden for de store arealer, der er udpeget til skaldyrsopdræt i vandsøjlen i Havplanen.

Vi finder således, der er brug for en helt anderledes tilgang, hvor der skal inddrages lokale hensyn og den viden, der eksisterer om dybder og strømforhold samt udbredelse af ålegræs og biogene rev.

At der mangler viden om disse forhold er vi opmærksomme på, men det vil være hensigtsmæssigt at få screenet områderne og komme med yderligere anbefalinger og krav, udover at opdrætsanlæg ikke må placeres i Natura 2000-områder eller tættere på end 300 meter fra disse.

Vi mener, det vil lette sagsbehandling betydeligt, hvis der sker en yderlige kvalificering af, hvor disse opdrætsanlæg kan placeres. Her tænkes både på hensynet til EU's naturdirektiver, men også af hensyn til den rekreative udnyttelse. Sidst men ikke mindst bør der tages æstetiske hensyn, da kysterne genererer væsentlige indtægter til samfundet, fordi de danner grundlag for en lang række værdifulde rekreative aktiviteter samt indenlandsk og udenlandsk turisme. Værdien af disse aktiviteter øges, hvis kysterne og de kystnære områder er relativt uspolerede.

2. Manglende zone til rekreative aktiviteter kystnært

Vi ser det som meget væsentligt, at der udlægges en specifik, rekreativ kystnærhedszone, som sikrer, at der fortsat er plads til alle de rekreative aktiviteter, som foregår i dag. Det drejer sig om sejlad, lystfiskeri, undervandsjagt, dykning, svømning, jagt med videre.

Mange af disse aktiviteter er også essentielle for turister, og hvis vi udlægger store kystnære arealer til muslinge- og anden akvakultur, så kan dette få alvorlige negative konsekvenser for den rekreative værdi af områderne, herunder turismeindtægter, der i delområder af Danmark har en langs større økonomisk værdi end fiskerierhvervet. Det er yderst veldokumenteret i den faglige rapport² om forslag til Havplan for det vestlige Kattegat. Her fremgår det, at kystturismen genererer 2,7 mia. kr. om året og beskæftigelse til 4.515 fuldtidsstillinger i de ni kommuner, der er en del af planen. Det fremgår også, at kystturismens økonomiske effekter i form af skatter og afgifter udgør tilsammen 1,29 mia. kr. i de ni kommuner med kyst ud til det vestlige Kattegat. Til sammenligning udgør værdien af det traditionelle erhvervsfiskeri i det vestlige Kattegat, inkl. jomfruhummer, 24 millioner kr i 2018.

Det er således helt uforståeligt ud fra et økonomisk synspunkt, at der ikke i havplanen tages initiativer til et mere bæredygtigt erhvervsfiskeri, som ikke skader havnaturen og de værdifulde rekreative aktiviteter.

3. Manglende zoner (beskyttede områder) til beskyttelse mod bundtrawl og råstofudvinding/klapning. Og udpegning af områder til habitatforbedring.

Industrielt fiskeri, herunder bundtrawl, er udpeget af det forskningsbaserede Økomar³-projekt som den nuværende mest betydningsfulde presfaktor for de danske havområders miljøtilstand.

---

² <https://dce2.au.dk/pub/SR403.pdf>

³ <https://niva-danmark.dk/oekomar/> samt <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/ERU/bilag/61/2273413/index.htm>

Derfor kan det undre, at der ikke i havplanen er udlagt områder i ex. Kattegat, som skal friholdes for bundtrawling. *DSF foreslår derfor, at der udlægges zoner for fiskeri med faste redskaber, hvor der ikke kan fiskes med bundtrawl efter jomfruhummer.*

Det meget omfattende trawlfiskeri efter jomfruhummer har et CO₂-aftryk, der pr. kg fanget jomfruhummer er større end oksekød⁴, og derudover bidrager trawlfiskeriet til en forstyrrelse af havbunden, hvilket er påvist at give en reduktion i bundens naturlige evne til at omsætte de næringsstoffer, der udvaskes fra land⁵, og som er årsag til dårlige miljøforhold og iltsvind. Bundtrawlfiskeriet bidrager således til at gøre havet mindre robust overfor tabet af næringsstoffer, samtidig med at ex. jomfruhummerfiskeriet har en stor grad af bifangster, herunder af den stærkt pressede torsk i Kattegat. Hvorvidt der fortsat skal være trawlfiskeri i de indre danske farvande er en politisk beslutning. Et forbud mod trawlfiskeriet vil dog ikke få nævneværdig betydning for jobskabelsen og økonomien på havet⁶.

Vi mener, at der i dag findes viden nok om de forskellige fiskemetoders effekter på havmiljøet til, at der i havplanen kan indføres restriktioner på fiskeri, som er en skadelig aktivitet for havets natur og miljøforhold. Havplanen bør sætte en tidsramme for afvikling af det ødelæggende fiskeri med bundskrabende redskaber, jf. lovens kap. 3 § 7. Kun herved vil der komme skub i tilpasningen af fiskeriet, og fiskerierhvervet vil have mulighed for at planlægge det fremtidige fiskeri og gøre de nødvendige investeringer. Vi mener desuden også, at alt fiskeri med ødelæggende bundredskaber og muslingskrab bør udelukkes i de beskyttede naturområder og Natur-2000 områder.

Et sidste argument for at udpege flere beskyttede områder er, at Danmark i henhold til EU-lovgivning er forpligtet til at begrænse tabet af biodiversitet samt at bevare og genoprette

---

⁴ [Mogensen_et_al_2016_Foedevarernes_klimaaftryk.pdf \(au.dk\)](#)

⁵ Angus, J.P. et al., 2020. Bottom trawling reduces benthic denitrification and has the potential to influence the global nitrogen cycle.

⁶ Riemann, B. (red.) 2017. Havets ressourcer. Aarhus Universitetsforlag. Miljøbiblioteket, Bind. 4. 130 s. ISBN 978 87 7184 134 3.

økosystemerne. I EU-Kommissionens meddelelse om biodiversitetsstrategien 2030 fremgår det, at der i forbindelse med strategien vil blive set på, hvordan brugen af bundsløbende fiskeredskaber kan forenes med biodiversitetsmålene, eftersom ”fiskeri med disse redskaber er den aktivitet, der skader havbunden mest”.

Vi er klar over, at der i flere kystområder og fjorde ikke fiskes med bundskrabende redskaber, og at det her er mængden af næringsstoffer, som er den vigtigste presfaktor. Samtidig er der lokale påvirkninger fra bl.a. råstofindvinding og klapning.

I dag foregår meget råstofindvinding på lavere vand under 20 meter, men DSF mener man bør undersøge om råstofindvinding kan ske på dybere vand, hvor skaderne på biodiversiteten er lavere og påvirkningen af de kystnære områder mindre. Det er dokumenteret, at de største forekomster af råstoffer findes på vanddybder over 20 meter, og grunden til at de ikke bliver hentet herfra skyldes hensynet til råstofindustrien, der ikke råder over moderne udstyr til at hente materialerne fra de større dybder. DSF mener, man bør se på mulighederne for at modernisere denne industri, så vi kan skåne vores havmiljø mest muligt.

Vi mener desuden, at Natura 2000-områder bør holdes helt frie for råstofindvinding.

Følgende kommentar har ikke relevans for denne høring, men vi nævner det, fordi vi håber på, at forslaget vil blive noteret i Miljøministeriet og implementeret i den relevante lovgivning: DSF mener, at al fremtidig råstofindvinding i havet bør indeholde krav til, at ansøger skal redegøre for alternativer til råstofindvindingen, inden der kan give tilladelse her til. Det bør sikres, at ansøgere skal dokumentere, at de har afsøgt mulighederne for genanvendelse af råstoffer, således at indvindingen og de efterfølgende marine skadevirkninger reduceret mest muligt.

DSF mener ligesom de ni kommuner bag det lokale havplansforslag for Vestlige Kattegat, at der skal udpeges store områder til naturgenopretning af svundne naturtyper som f.eks. stenrev og ålegræsenge. En sådan udpegning kunne lette administrationen i forholdet til kommende naturgenopretningsprojekter. Mange kommuner og universiteter arbejder i dag for at forbedre

naturforholdene i kystvandene. Disse projekter støttes af private og offentlige fonde. Der er brug for en opprioritering af naturgenopretningsprojekter med dedikerede områder i planen.

Der findes en lang række klappladser, der er udpeget for mange år siden. Vi opfordrer til, at placeringen af alle klappladser revurderes, og dem der befinder sig i områder, hvor det kan være problematisk for målopfyldelse, bør afvikles.

4. Zoner til åbne havbrug

I havplanen er der udpeget områder til eksisterende havbrug og verserende ansøgninger om etablering af havbrug. Uagtet at en udpegning af arealer til havbrug ikke betyder, at havbrug uden videre kan etableres i de områder, da de konkrete sager fortsat skal behandles efter de gældende regler i sektorlovgivningen, finder DSF, at det sender et forkert signal om, at der er en åben dør og dermed mulighed for ansøgninger.

Vi finder det forkert, da der ikke er plads til havbrug i danske farvande, primært fordi der ikke er et kvælstofrådium, mens det andre steder er et manglende fosforrådium. Det er uensigtsmæssigt at lægge store havbrug i områder, hvor der fortsat er en moderat eller dårlig miljøkvalitet.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder ikke traditionelt havbrugsopdræt i netbure foreneligt med Verdensmål 14, der skal sikre en bæredygtig udvikling, der skaber en ramme for bæredygtig forvaltning og beskyttelse af havene og de kystnære økosystemer. Vi ser i dag manglende målopfyldelse i langt hovedparten af kystvandene.

Havbrugsdrift udleder N og P på det mest kritiske tidspunkt af året, det tidspunkt hvor der i lyszonen er et lavpunkt i forhold til tilgængelig N og P.

Vi anbefaler derfor at udpegning af arealer til havbrugsopdræt slettes.

5. Zoner til nye vindmøller

Der er brug for at sætte fokus på, at de ambitiøse mål for vækst af vindenergi ikke må ske på bekostning af naturforholdene i havet. Her bør det sikres, at nye vindmølleparker og energigøjer anlægges som et samlet set positivt bidrag til biodiversiteten og havmiljøet. Dette kan gøres ved at stille krav om, at der skal udlægges supplerende stenrev eller hårbundssubstrat, som kompenserer fuldt ud for de skader, der er ved fundering af vindmøllerne. Vindmøller placeres ofte, hvor der er hård, bæredygtig havbund, og det er særligt her, man findes de naturmæssigt mest værdifulde samfund.

Nye vindmølleparker skal således etableres med et klart positivt miljøaftryk for havnaturen, for at de kan etableres. Projekter skal gennemføres teknisk og tidsmæssigt således, at flora og fauna har mulighed for at flytte eller tilpasse sig. Erstatningsbiotoper skal etableres i god tid forud for ødelæggelsen.

6. Integration af FN's Verdensmål 14 – Livet i havet:

Verdensmål 14 handler om livet i havet.

- Verdensmål 14.2.: Inden 2020 skal hav- og kystnære økosystemer beskyttes og forvaltes bæredygtigt for at undgå væsentlige negative indvirkninger, bl.a. ved at styrke deres modstandskraft og ved at genoprette dem for at opnå sunde og produktive have.
- Verdensmål 14.4.: Inden 2020 skal fiskeri reguleres effektivt, og der skal sættes en stopper for overfiskeri, for ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri og for destruktive fiskerimetoder. Der skal implementeres videnskabeligt baserede forvaltningsplaner for at genoprette fiskebestande hurtigst muligt, og som minimum til niveauer, der giver et bæredygtigt udbytte vurderet efter deres biologiske karakteristika.

Vi ønsker, at Havplanen skal indledes med en erklæring om, at planen skal medvirke til at sikre opfyldelse af FN's Verdensmål 14 og tilhørende delmål. Aktiviteter, som strider mod mål 14 (herunder destruktive fiskemetoder og andre fysiske forstyrrelser), skal ikke kunne gennemføres, uden at der laves kompenserende handlinger, som sikrer, at det ikke bliver sværere at opfylde Verdensmål 14.

7. Naturbeskyttelse og miljøtilstand i havet

Vi anser det som et grundvilkår i havplanlægningen, at nuværende og fremtidige aktiviteter på havet ikke bidrager til en forringelse af miljøtilstanden i de marine områder. Den nuværende miljøtilstand er presset, og mindre end 5 % af kystvandområderne overholder vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand.

En af de afgørende pres-faktorer for miljøet i de indre danske farvande er mængden af næringsstoffer. Ifølge Havplanens miljøvurdering har kvælstoftilførslerne til havet generelt været faldende siden 1990'erne. Dette er ikke korrekt, idet der i slutningen af perioden er registreret en stigning i udledningen af næringsstoffer til det marine miljø. Det drejer sig konkret om perioden 2010-2019, hvor der er registreret en signifikant stigning i kvælstoftilførslen på ca. 2 % om året. Med tanke på at mængden af næringsstoffer er anerkendt som en af de absolut største stress-faktorer for miljøtilstanden i havet, så er dette en udvikling, som DSF finder bekymrende.

I Miljøvurderingen fremgår det desuden, at de faldende næringsstoftilførsler har ført til mindre iltsvind. Dette er heller ikke korrekt. Hyppigheden og udbredelsen af iltsvind i de danske havområder har været signifikant stigende, ikke mindst når det drejer sig om områder med kraftigt iltsvind. Den seneste års afrapportering viste eksempelvis iltsvind på et stigende areal i kystvandene omkring Als.

Iltsvind er en kraftigt medvirkende årsag til fastholdelse af en dårlig miljøtilstand for havbunden, herunder for bundfaunaen og de fiskebestande, som er afhængige af en sund og varieret havbund.

DSF finder derfor, at Havplanens miljøvurdering ikke i tilstrækkelig grad har forholdt sig til den aktuelle næringsstofbelastning samt det omfattende iltsvind, som hvert eneste år påvirker miljøtilstanden de indre danske farvande. Vi finder således, at miljøvurderingen af Havplanen er mangelfuld på disse punkter.

Der er desuden også en stor mangel på nye, beskyttede naturområder i de indre danske farvande, hvor trawlfiskeri ikke skal kunne foregå. Stort set alle de kystnære havområder i Danmark er i dårlig eller ringe økologisk tilstand, så både miljøkvaliteten og de reducerede fiskebestande peger på et stort behov for beskyttelse.

DSF mener derfor, at der bør udlægge flere og mere sammenhængende beskyttede naturområder i de indre danske farvande, og at man bør beskytte fjord- og kystområder bedre, hvilket vil medvirke til at forbedre miljøkvaliteten og stimulere fiskebestandene.

Afsluttede bemærkninger

Der lå gode krav og intentioner i den danske følgelov til udvikling af en havplan, men vi mener, at resultatet rammer uden for skiven. Hvorfor har man eksempelvis ikke sikret, at havplanen opfylder krav og intentioner i EU-direktivet fra 2014 og i den danske følgelov fra 2016?

Danmarks Sportsfiskerforbund undrer sig også over, at Havplanen er juridisk gældende, samtidig med, at den er kommet i offentlig høring. Det øger ikke tilliden til, at høringen vil kunne medføre markante ændringer og er heller ikke fordrende for den demokratiske og inddragende proces, der er en lovmæssig betingelse ved tilblivelsen af Havplanen.

Vi håber, at vores høringssvar vil medføre reelle ændringer i Havplanen, således at vi får en moderne plan, der opbygger den marine naturkapital frem for fortsat at nedbryde den ved ukritisk at tilgodese de traditionelle marine erhverv.

Med venlig hilsen

Erik Haar Nielsen og Kaare Manniche Ebert

Biologer i Danmarks Sportsfiskerforbund

BILAG 1

Bemærkninger til havstrategiplanen, Horsens Fjord og nordlige Lillebælt samt farvandet ud for Randers Fjord.

Havstrategiplanens udpegning af områder til kommercielle muslingeopdrætsanlæg fylder ganske meget i de indre farvande. Der kan heri ligge et ønske om at bruge muslingeopdræt til reduktion af kvælstof- og fosforindholdet i disse farvande, der er særdeles overbelastede med disse mineraler som følge af for store udledninger fra landbrug og spildevandsanlæg.

Det er et almindeligt princip i dansk miljøpraksis, at forureningskilder begrænses, hvor forureningen opstår og ikke efter spredning i miljøet. Dette bør naturligvis fortsat være praksis, og alle tanker om at forbedre havmiljøet med masseanlæg til muslingeopdræt bør derfor manes i jorden, også ved at beskære udviklingszonerne til opdræt af skaldyr i vandsøjlen.

Der bør derfor kun gives tilladelse til muslingebrug, hvor sigtet er en afsætning til konsum, og sådanne anlæg bør placeres, hvor de ikke konflikter med andre interesser.

De udpegede farvande til muslingeopdræt ligger nær større bysamfund og sommerhusområder. Der er således mange søværts, rekreative aktiviteter som sejlads (sejlbåde, motorbåde, robåde, kajaker og joller), jagt, dykning og fiskeri. Yderligere beskæring af deres farbare vandarealer vil både være en gene og en risiko, ligesom det direkte vil modarbejde mulighederne for at kystturismen kan tiltrække kunder.

Som eksempel kan nævnes, at allerede tilladte faste havbrugs-, tang- og muslinge-anlæg omkring udmundingen af Horsens Fjord optager ca. 500 hektar, hvilket udgør en ganske væsentlig indskrænkning af sejladsmulighederne; det er eksempelvis vanskeligt at sejle rundt om Hjarnø.

En naturlig forekomst af muslinger er nødvendig for at vedligeholde et sundt vandmiljø. Imidlertid vil meget store anlæg repræsentere en superkoncentration sammenlignet med naturlige bestande. De vil indfange alger fra et stort område, men deres ekskrementer vil danne en ”sort plet” og forsyne de nærmeste omgivelser med sediment og iltforbrugende stoffer, hvilket vil

være stærkt hæmmende for ålegræsudviklingen i området. Badevandskvaliteten vil også reduceres. Mudderet under muslinge anlæggene vil spredes over større områder med strøm og vind, hvilket regelmæssigt finder sted i dag i Horsens Fjord.

Muslingeskrab og muslingeopdrætsanlæg på indtil 4 meters vanddybde er direkte en modarbejdelse af vandrammedirektivet og de deraf indarbejdede miljøkvalitetsmålsætninger. Ålegræssets dybdeudbredelse er en væsentlig miljøkvalitetsparameter. Målsætningen er en voksedybde på 11 meter i åbne farvande. Fysisk påvirkning i form af muslingeskrabning og sedimentpåvirkning og iltforbrug ved muslingeopdrætsanlæg vil være væsentlige hindringer for at opnå god miljøkvalitet i disse områder.

Muslingeopdrætsanlæg er konstrueret af store mængder plastik og nylon. De udsættes for et stort slid forårsaget af bølger, og stykker af plastik og nylon afgives derfor til omgivelserne. Det er endnu forskningsmæssigt dårligt belyst, hvad disse partiklers tilstedeværelse i vandmiljøet medfører, men den manglende æstetik på strandene som følge deraf er åbenbar.

Horsens Inderfjord har samlet miljøkvaliteten ”Dårlig”. Yderfjorden havde indtil ved Vandplan 1 miljøkvaliteten ”Ringe”, men har siden fået prædikatet ”Dårlig”. I perioden har der været en ganske væsentlig overproduktion i nogle af havbrugene i området. For at opnå en forbedring af miljøkvaliteten i området er der brug for ganske omfattende reduktion af miljøpåvirkningen. En øget belastning i form af muslingeskrab, havbrug samt muslinge- og tangbrug må derfor være udelukket.

Der er et foreningsbaseret arbejde i gang for at forbedre miljøkvaliteten i Horsens Fjord støttet af de 3 kommuner om fjorden: Odder, Hedensted og Horsens. Arbejdet består i udlægning af sten, plantning af ålegræs, udsætning af skrubber samt monitorering af vandkvalitet og virkning af bestræbelserne. Dette arbejde bør understøttes af en fritagelse af området for yderligere belastninger.

Der skal derfor foreslås:

- Muslingeskrab og muslingeproduktionsanlæg skal væk fra fjordene. Produktionsanlæg kan i stærkt begrænset omfang placeres på dybere vand end 11 meter i farvande udenfor stærkt trafikerede ruter, hvad enten der er tale om erhvervs- eller rekreativ sejlads. Der er derfor behov for væsentligt at reducere de områder, hvor sådanne aktiviteter kan forekomme.
- De havbrug, der ikke har en gyldig placeringstilladelse og en miljøgodkendelse, bør fjernes fra området.
- Muslinge- og tangbrug, hvorpå der ikke har været høstet inden for et år, bør have deres placeringstilladelse inddraget og derefter fjernes.
- Klappladsen i As Vig bør nedlægges.

2. Randers Fjords udløb.

Klappladserne ud for Udbyhøj og Fjellerup bør nedlægges. Deres nærhed til kysten udgør en væsentlig risiko for miljøkvalitetsforværringer.

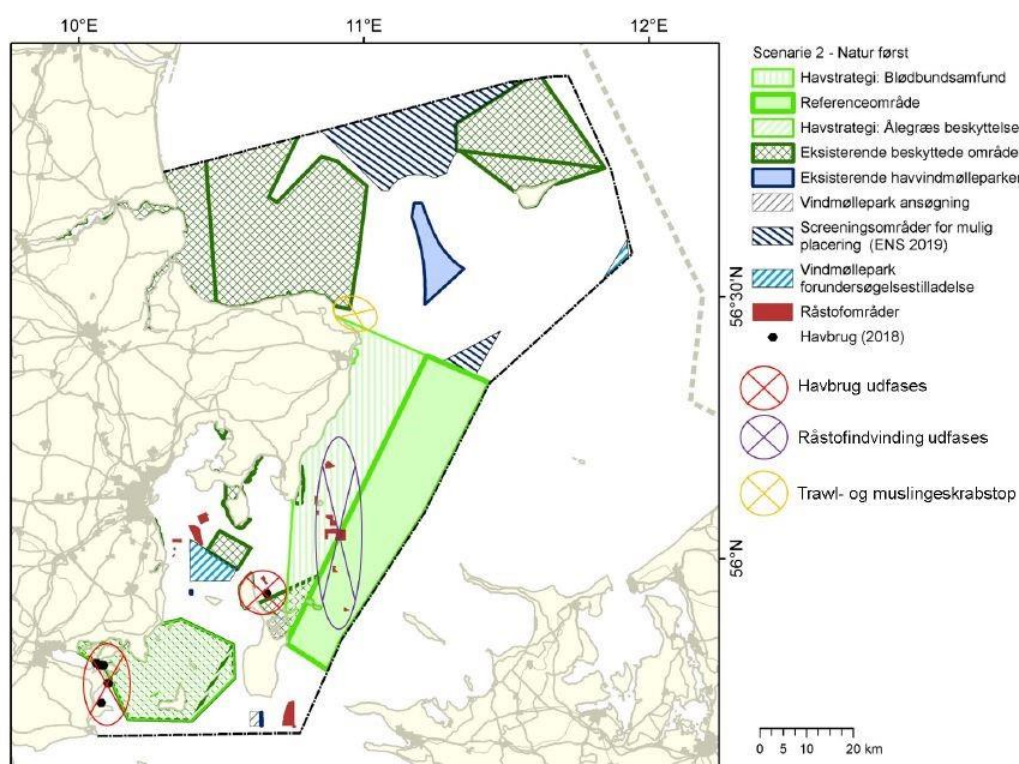
Jan Karnøe, netværkskoordinator i Danmarks Sportsfiskerforbund

BILAG 2

Vi bringer dette som bilag, idet vi mener at tilgangen i arbejdet med en Havplan i den østlige del af Kattegat⁷⁷ er eksemplarisk og bør danne skole for havplanlægningen over alt i de indre danske farvande.

Arealplanlægning for det Vestlige Kattegat - "Naturen først" scenariet.

Figur 9.4. Forslag til beskyttede områder i naturen først scenariet sammen med de øvrige beskyttelser i området. Det grønne område er et referenceområde og de grønne skraverede områder er to havstrategiområder, hvor det sydligste er et havstrategiområde med særligt henblik på beskyttelse af ålegræs. NOVANA og Miljøstyrelsen.

Som vist på ovenstående figur 9.4 fra Forslag til Regional Havplan for det Vestlige Kattegat, så mener DSF også, at det er nødvendigt med oprettelsen af disse store, sammenhængende, beskyttede havområder. **Vi har dog den tilføjelse, at vi ikke ønsker lystfiskeri forbudt i de beskyttede områder, da det er muligt at forvalte lystfiskeriet på en naturskånsom og bæredygtig måde.**

⁷⁷ <https://dce2.au.dk/pub/SR403.pdf>

I de beskyttede havområder ønsker vi følgende tiltag:

- Forbud mod bundtrawling og andre bundsløbende redskaber.
- Forbud mod klapping og råstofindvinding.

De skal forbinde sandsynlige migrationsruter for pressede arter som torsk og fladfisk, mellem gyde-, opvækst- og levesteder for voksne individer.

- Natura 2000-områder omfattes også og af ovennævnte tiltag.
- Beskyttelse af biologisk værdifulde bundforhold, herunder også områder med uforstyrret blødbund.

Følgende afsnit er udvalgt tekst fra Forslag til Regional Havplan for det Vestlige Kattegat, som vi Danmarks Sportsfiskerforbund bakker op om:

9.2.3 Muligheder for sameksistens

- Turisme og rekreative aktiviteter og interesser vil få en bedre naturoplevelse ved strand og i og på vandet, når miljøkvaliteten, oplevelser og læring styrkes.
- Etablering af et referenceområde, de nye havstrategiområder og yderligere begrænsede erhvervsaktiviteter i Natura 2000-områder vil kunne bidrage til en bedre miljøkvalitet.
- Større mindstemål for en række fiskearter vil stimulere fiskebestande og højne oplevelsen for lystfiskere.

9.2.4 Konkrete indsatser

- Der etableres et "referenceområde" i det østlige del af projektområdet, som forbinder og udvider de allerede beskyttede Natura 2000-områder (figur 9.4). Området er placeret, så det omfatter de dybe render, stenrev og skrånninger, hvor blandt andet hestemuslinger forekommer.
- Der etableres to "havstrategiområder" nord og øst for Grenå og mellem Samsø og Horsens Fjord. Sidstnævnte er med særlig fokus på at forbedre vækst og udbredelse af ålegræs (figur 9.4).
- De kystnære havbrug med fiskeopdræt udfases.
- Fiskeri med bundtrawl og muslingskraber indstilles, syd for en linje fra Gjerrild Klint til den nordøstlige afgrænsning af referenceområdet, til fordel for mere skånsomme fiskemetoder med net, ruser og tejner.

- Gydetorsk i beskyttede områder må ikke fanges, hvilket er til gavn for fritidsfiskere og lystfiskere og skånsomt fiskeri.
- Mindstemål for torsk, rødspætte, pighvarre og slethvarre øges i hele projektområdet for at stimulere fiskebestanden og gøre området mere attraktivt for lystfiskere.
- Råstofindvinding og klappning af opgravede havbundsmateriale begrænses i nogle områder, hvor de nye beskyttede områder er placeret.
- Der etableres havhaver (marine nyttehaver) i områder, hvor det er relevant.
- Der igangsættes naturgenopretning af stenrev og ålegræsbede i områder, hvor det er relevant.
- I samarbejde med Dansk Kyst- og Naturturisme og lokale aktører udarbejdes en samlet plan for friluft- og turismeudviklingen for det vestlige Kattegat

I de danske farvande er der i alt 97 Natura 2000-områder, som samlet dækker 18.722 km², og som svarer til 18 % af det marine areal. De udpegede Natura 2000-områder er i sig selv ikke underlagt beskyttelse, men alene de specifikke naturtyper og arter inden for Natura 2000-områderne. Disse beskyttede dele af de udpegede Natura 2000-områder udgør kun omkring en fjerdedel af de udpegede 18 %. Yderligere beskyttelse i Natura 2000-områderne, fx i form af forbud mod fiskeri med trawl og muslingskraber, vil bidrage til at stimulere biodiversitet og miljøkvalitet.

Der er stor national og international interesse og aktiviteter for at beskytte de marine økosystemer. Således etablerede Miljøministeriet for nyligt et nyt havstrategiområde i Øresund (Riemann m.fl. 2019), og mange europæiske lande har allerede etableret beskyttelse af store arealer. Så der er en stigende bevidsthed om betydningen af at supplere beskyttelse, bevarelse og forbedringer af de marine miljøer med beskyttelse i form af yderligere reference- og havstrategiområder og en styrket beskyttelse i Natura 2000-områder.

Det foreslåede "referenceområde" er placeret på en sådan måde, at der er god sammenhæng til andre, beskyttede områder uden for projektområdet og forbinder og styrker eksisterende Natura-2000-områder uden for projektområdet. Området har en god biodiversitet med store forekomster af hestemuslinger, og en yderligere beskyttelse vil forbedre biodiversitet samt

fiske- og fuglebestande.

De to etablerede ”havstrategiområder” placeres i områder, hvor den eksisterende flora og fauna på havbunden forventes at udvikle sig yderligere. Områderne vil beskytte tangskove, styrke den biologiske produktion, fremme havbundens integritet, forbedre fiske- og fuglebestande og medvirke til at fremme miljøkvaliteten.

I området mellem Samsø og Horsens Fjord forventes beskyttelsen specifikt at fremme udviklingen af ålegræsengene.

I havstrategiområderne er fiskeri med garn, ruser og tejner tilladt. Fiskeri med bundtrawl og muslingskraber indstilles i de kystnære områder af hensyn til biodiversitet, miljøkvalitet og turisme og friluftsliv. I forvejen er det begrænset, hvad der foregår af trawlfiskeri i det vestlige Kattegat.

Trawlfiskeri syd og øst for Anholt fortsættes, men i de kystnære områder i den vestlige del ophører disse aktiviteter.

Fiskeri med muslingskraber indstilles syd for en linje fra Gjerrild Klint til den nordøstlige afgrænsning af referenceområdet. Dette vil medvirke til at styrke flora og fauna på havbunden, mindske risikoen for iltsvind, stimulere fiske- og fuglebestande, øge vækst og dybdeudbredelse af ålegræs og bidrage til at forbedre biodiversitet og miljøkvalitet.

I ålegræsområdet på det lave vand (< 6-8 m) vil vækst og udbredelse af ålegræs i projektområdet yderligere kunne styrkes ved at genetablere områder med nye ålegræsplanter (Bruhn m.fl. 2020).

Naturgenopretning af stenrev iværksættes på en eller flere lokaliteter.

Hensigten med at etablere referenceområde og havstrategiområder, indstille havbrug med produktion af fisk, reducere områder med fiskeri med bundtrawl og muslingeskraber, og at etablere ålegræsbede og stenrev, er primært at genetablere en bedre naturkapital og miljøkvalitet. Derved kan der også skabes en bedre biodiversitet og modstandskraft mod klimaforandringer og samtidigt etablere et grundlag for en genopbygning af de naturlige fiskebestande i Kattegat. Dette vil på længere sigt føre til en genrejsning af kystfiskeriet med skånsomme redskaber og stimulere fritids- og lystfiskeriet i området.

Råstofindvindingen foregår på mange forskellige indvindingsområder i det vestlige Kattegat. Råstofindvindingen ophører i referenceområdet og i havstrategiområdet og skal reduceres tæt på de områder, der er etableret som øvrige beskyttede områder. Råstofindvindingen påvirker flora og fauna på havbunden og øger risikoen for iltvind, og en reduktion i indvindingen vil, sammen med de øvrige tiltag medføre en styrkelse af biodiversitet og miljøkvalitet.

Udviklingen af en samlet plan for friluftsliv og turismeudviklingen vil give et overblik over de mange spredte initiativer og skabe en fælles vision for områdets fremtidige bæredygtige udvikling af friluftsliv- og turistmæssige faciliteter og oplevelser. Dette vil kunne føre til en række nye tiltag inden for oplevelser og læring på og i havet, som yderligere vil stimulere turismen og de friluftsmæssige aktiviteter i projektområdet.

Konklusionen i dette scenarie er, at en god miljøkvalitet er grundlaget for en bæredygtig udvikling af både de erhvervs-, samfunds- og miljømæssige aktiviteter og forhold. Den største kilde til den dårlige miljøkvalitet i projektområdet og i de øvrige danske havområder er tilførslerne fra landbrugsaktiviteterne. Derfor er det særligt vigtigt, at man parallelt med de kommende indsatsplaner også reducerer de dyrkede arealer, så næringsstofftilførslerne til havet mindskes. Sker dette, vil de øvrige aktiviteter i dette scenarie, som prioriterer beskyttelse, bevarelse og forbedringer af naturkapitalen og miljøkvaliteten, virke langt mere effektivt. En god miljøkvalitet vil yderligere stimulere turismen, de rekreative aktiviteter og velfærden, som i forvejen er de største indtægtskilder og skaber flest jobs i det vestlige Kattegat og i øvrigt også i de øvrige kystkommuner.